

СОЦІАЛЬНА ГЕРОНТОЛОГІЯ І ГЕРОГІГІЄНА

Характеристика питанія лиц старшого віку міста Алмати

А.К. Абикулова, А.К. Ешманова, В.В. Чайковская'
Казахский национальный медицинский университет
имени С.Д. Асфендиярова, Алматы
'ГУ «Институт геронтологии им. Д.Ф. Чеботарева
НАМН Украины», Киев

Вопросы питания лиц старшего возраста (ЛСВ) играют большое значение в определении их здоровья. В последнее время роль особенностей питания получает все большее признание в развитии заболеваний у лиц старшего возраста, включая злокачественные новообразования и болезни системы кровообращения [1,2].

Цель исследования — оценить нутриционный статус лиц старшего возраста города Алматы.

Материалы и методы. Проанкетированы 1240 респондентов в возрасте от 60 лет и старше в период 2019-2020 гг.

Результаты. Установлено, что 54,8±2,73 % респондентов употребляют жирное мясо. Лишь 38±2,7 % респондентов указали, что выпивают 1-2 стакана молока в день, то есть две трети исследуемого населения этого принципа здорового питания не придерживаются. Ежедневно не включают в свой рацион питания фрукты и овощи около половины (51,7±2,7 % и 36,1±2,6 %, соответственно) респондентов. Более половины участников (56,7±2,7 %) отметили, что всегда перед едой досаливают пищу.

Выводы. Около двух третей опрошенных ЛСВ имеют те или иные нарушения в рационе питания. С возрастом повышается риск развития различных хронических заболеваний. Особенно следует подчеркнуть заболевания сердечно-сосудистой системы, занимающие наибольший удельный вес среди заболеваемости и причин инвалидности ЛСВ. Существующие многочисленные исследования, свидетельствующие о возможности предотвращения развития этих заболеваний с помощью правильного питания, а также результаты проведенного нами исследования должны определять политику государства в производстве пищевых продуктов, с продовольственной безопасностью, с обеспечением жизненно важными питательными веществами, с обучением населения правильному питанию.

1. Pogozheva A.V., Baturin A.K. Nutrition and prevention of noncommunicable diseases. BeauBassin: LambertAcademicPublishing, 2017: 184 p. (in Russian).
2. Bruins MJ, Van Dael P, Eggersdorfer M. The Role of Nutri-

ents in Reducing the Risk for Noncommunicable Diseases during Aging. Nutrients. 2019 Jan 4;11(1):85. doi: 10.3390/nu11010085. PMID: 30621135; PMCID: PMC6356205.

Особливості професійної підготовки фахівців соціальної роботи для надання допомоги людям похилого віку

О.М. Бойко
Школа соціальної роботи імені професора Володимира
Полтавця Національного університету «Києво-
Могиланська академія», Київ

Останніми роками зростає необхідність впровадження в українських закладах вищої освіти, які здійснюють професійну підготовку фахівців соціальної роботи, навчальних курсів, зміст яких відображав би специфіку роботи з людьми похилого віку. Це пов'язано зі світовою й національною тенденцією старіння населення, необхідністю перегляду відповідних стратегій і програм підтримки на всіх рівнях з метою соціального й економічного включення, профілактики проблем психічного здоров'я, покращення якості життя загалом. Разом з тим така підготовка є важливою складовою професійної діяльності соціального працівника. Школа соціальної роботи імені професора Володимира Полтавця НАУКМА є першою професійною школою в Україні, яка з часу її створення (1995 р.) здійснює підготовку бакалаврів і магістрів соціальної роботи, розробляє зміст і проводить курси підвищення кваліфікації для спеціалістів, які працюють з різними групами, у тому числі з людьми похилого віку.

Вікові особливості цієї групи та їх врахування у плануванні соціальної роботи вивчаються у курсах «Основи геронтології», «Соціальна робота у сфері паліативної допомоги», «Психологія для соціальної роботи», «Соціальна робота у сфері психічного здоров'я», «Соціальна робота з людьми з інвалідністю». Як створювати і розвивати спеціалізовані служби для людей похилого віку, планувати комплексні програми підтримки, студенти вивчають на курсах «Система організації соціальних служб в Україні», «Соціальна робота в громаді», «Волонтерська діяльність», «Соціальне підприємництво», «Міжнародні організації й соціальна робота» та інші.

Особливо актуальним на сьогодні є аналіз кращих практик міждисциплінарної співпраці

у забезпеченні психосоціальної підтримки людей похилого віку та їх використання у професійній підготовці соціальних працівників. Прийнята Концепція розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року передбачає активне залучення фахівців соціальної роботи до вирішення проблем психічного здоров'я. Тому актуальним на сьогодні є вироблення спільного для усіх фахівців мультидисциплінарних команд розуміння ролі і функції фахівця соціальної роботи у таких командах у закладах охорони психічного здоров'я, ролі та змісту його діяльності у цій сфері на рівні громади, підготовка усіх членів міждисциплінарної команди до такої діяльності з урахуванням сучасного українського контексту.

Темп функціонального старіння за даними «паспорта здоров'я» у студентів та працівників старшого віку в умовах адаптаційного карантину

З.О. Боярська^{1,2}, О.А. Поляков², З.А. Абдулаєва³, Б.С. Сушко³

¹Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця

²ДУ «Інститут геронтології ім. Д.Ф. Чеботарьова НАМН України», Київ

³Київський медичний університет, Київ

В умовах пандемії COVID-19 стало надзвичайно важливим вчасно оцінювати стан здоров'я населення, вивчати ризики розвитку захворювань та розробляти відповідні профілактичні заходи. Абсолютно доречним за таких умов є розробка та використання скринінг-методів для самооцінки людиною свого здоров'я за допомогою анкетування і шкальних оцінок.

Мета — вивчити вікові особливості стану здоров'я та темпу функціонального старіння працюючого населення та студентів.

Матеріали і методи. Аналізувалися дані осіб віком від 20 до 75 років, отриманих під час моніторингового дослідження «Паспорт здоров'я» в ДУ «Інститут геронтології ім. Д.Ф. Чеботарьова НАМН України». Функціональний вік та темп старіння визначали за методом Полякова О.А. та Коробейнікова Г.В. (патент 21851а № 95020586, 1998 р.).

Результати. Виявлено зниження показників функціональних проб дихання, що свідчить про тенденцію прискорення темпу функціонального старіння у більшості респондентів. У чоловіків до

30 років темп старіння становить близько 1,27 у.о., а функціональний вік збільшений в середньому на 6 років. У жінок в такому віці спостерігався прискорений темп старіння (1,2 у.о.), а також збільшення функціонального віку на 4 роки. У віці 31-44 роки у чоловіків прискорений темп старіння становить 1,6 у.о., функціональний вік збільшений в середньому на 23 роки. У жінок в такому віці прискорений темп старіння становив 1,2 у.о., а функціональний вік переважав календарний на 8 років. В 45-60 років у чоловіків темп старіння уповільнюється до 0,95 у.о., а функціональний вік знижується на 3 роки. У жінок в такому віці теж сповільнений темп старіння — 0,93 у.о., функціональний вік знижений на 3 роки. У віці 71-75 років у чоловіків темп старіння нормальний (1,01 у.о.), функціональний вік відповідає календарному. У жінок у віці 66-70 та 71-75 років темп старіння є прискореним — відповідно, 1,37 та 1,13 у.о., а функціональний вік збільшений на 22 та 9 років, відповідно.

Висновки. В умовах адаптаційного карантину за даними «Паспорта здоров'я» у чоловіків в групах до 30 років та 31-44 років виявлена тенденція до прискорення темпу функціонального старіння. У жінок в групах до 30 років, 31-44 років та 66-75 років спостерігалась аналогічна закономірність.

Стан соціального захисту людей похилого віку в Україні

Н.М. Величко, Т.І. Вялих, С.В. Москалюк, О.О. Вольф¹
ДУ «Інститут геронтології ім. Д.Ф. Чеботарьова НАМН України», Київ

¹Національний університет охорони здоров'я імені П.Л. Шупика

Зростання частки населення похилого віку в Україні викликає збільшення навантаження на економіку, систему охорони здоров'я, пенсійне забезпечення та систему соціального захисту. Соціальний захист та соціальне забезпечення визначаються сукупністю заходів і програм, спрямованих на скорочення і недопущення бідності і незахищеності людей протягом життя. Соціальний захист повинен забезпечувати сталий розвиток, сприяти соціальній справедливості і реалізації прав людини на соціальний захист.

В роботі використані власні дані анкетувань та опитувань людей похилого віку, дані міністерства статистики, аналіз публікацій та літературних джерел.

Незважаючи на втілення реформ у сфері соціального захисту в Україні, право людини